

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

Factors Affecting Public Consciousness Behavior of Khon Kaen University Students

ธนาวุฒิ ชินหาท¹⁾ และ สุวรี ศิวะแพทย์²⁾

Thanawoot Chinahat¹⁾ and Suwaree Sivabaedya²⁾

¹⁾ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Educational Psychology and Counseling, Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾ รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Department of Educational Psychology and Counseling, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงจิตวิทยากับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และ 2) เพื่อพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2554 จำนวน 388 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบวัดพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ 2) แบบวัดปัจจัยด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง 3) แบบวัดปัจจัยด้านแรงจูงใจภายใน และ 4) แบบวัดปัจจัยด้านการสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.82, 0.83, 0.89 และ 0.89 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าความสัมพันธ์ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และสร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตามโดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

ปัจจัยเชิงจิตวิทยา ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง แรงจูงใจภายใน และการสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัจจัยเชิงจิตวิทยาสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ร้อยละ 62.70 และสามารถเขียนสมการการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$Y' = -4.36 + 1.39 X_2^{**} + 0.52 X_1 + 0.36 X_3$$

และสมการการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z_{Y'} = 0.59 Z_{X_2} + 0.25 Z_{X_1} + 0.20 Z_{X_3}$$

คำสำคัญ: พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study the relationship between psychological factors and public consciousness behavior, and 2) to study the predictable of public consciousness behavior of Khon Kaen University students. The sample for this research included 388 undergraduate students of Khon Kaen University who were studying in the second semester academic year 2011, which were selected by multi-stage random sampling. The instruments for collecting data were 1) public consciousness behavior questionnaire with reliability coefficient 0.82 2) self esteem factor questionnaire with reliability coefficient 0.83 3) intrinsic motive factor questionnaire with reliability coefficient 0.89 and 4) family teacher and friends support factor questionnaire with reliability coefficient 0.89. The data were analyzed by Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research findings found that:

1. Psychological factors such as self esteem, intrinsic motive and family teacher and friends support had positive correlation to public consciousness behavior at .01 statistical significant levels.
2. Psychological factors were the co-predictors of public consciousness behavior that could be predictable at 62.70 of percentage. The equations were developed in raw scores and standard scores as follow:

Predictive equation in raw scores:

$$Y' = -4.36 + 1.39 X_2^{**} + 0.52 X_1 + 0.36 X_3$$

Predictive equation in standard scores:

$$Z_{Y'} = 0.59 Z_{X_2} + 0.25 Z_{X_1} + 0.20 Z_{X_3}$$

Keywords : Public Consciousness Behavior

บทนำ

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้เกิดปัญหาระดับชาติมากมาย เช่น ปัญหาคนไทยไม่มีจิตสาธารณะส่งผลต่อสิ่งที่เป็นสาธารณะ เช่น โทรศัพท์สาธารณะ สวนสาธารณะ ห้องน้ำสาธารณะธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่าที่เป็นสาธารณะทั้งหลายจึงมักเสียหาย ถูกทำลายไม่มีใครรู้สึกเป็นเจ้าของที่จะดูแลรักษา และแม้แต่ถนนสาธารณะยังถูกทำลาย การทิ้งขยะมูลฝอยในที่สาธารณะ การใช้น้ำประปา การใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือยเนื่องมาจากบุคคลที่ขาดจิตสาธารณะไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของผูกพันแต่อย่างใด ทำให้เกิดปัญหาสังคมขึ้นมากมาย เช่นเดียวกับในมหาวิทยาลัยซึ่งปรากฏสิ่งที่เป็นปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาที่ขาด

จิตสาธารณะ เช่น ฉีกหนังสือห้องสมุดเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตน การใช้น้ำประปา การใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือยของนักศึกษาในอาคารเรียนและหอพัก พฤติกรรมของนักศึกษาที่ไร้น้ำใจ ไม่มีความเสียสละแก่เพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ไม่ช่วยกันรักษาสถาปัตยกรรมของมหาวิทยาลัย มีการขีดเขียนบนโต๊ะเรียนในห้องน้ำ อีกทั้งไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพราะรู้สึกว่าการทำเช่นนั้นเสียเวลา พฤติกรรมดังกล่าวนี้ แสดงว่านักศึกษามีพฤติกรรมที่ยังขาดจิตสาธารณะมาก [8] จิตสาธารณะ หรือจิตสำนึกสาธารณะ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ การที่บุคคลมีจิตสาธารณะนั้น ย่อมเกิดสิ่งดีต่อสังคมและประเทศชาติ ดังที่ ประเวศ วะสี [4] ได้กล่าวไว้ว่า จิตสาธารณะเป็นคุณธรรม ของพลเมืองดี และ

เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสังคม โดยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีจิตสำนึกต่อบุคคล องค์กร หรือสังคม จิตสาธารณะ ทำให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์ ทำให้เกิดประชาสังคม เกิดความเข้มแข็งของชุมชน องค์กร สังคม และประเทศชาติ บุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น เป็นที่ต้องการของสังคม และชาย โพรสิตา และคณะ [2] ได้เสนอไว้ว่า ลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะนั้น จะรู้จักการเอาใจใส่เป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม มีการใช้ของส่วนรวมอย่างรับผิดชอบ มีการดูแลรักษาสมบัติของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ และมีการเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น

การศึกษาพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะที่เกี่ยวกับนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น จะเป็นประโยชน์มาก เพราะนักศึกษาเหล่านี้จะเป็นพลังสำคัญที่จะทำหน้าที่ดูแลรักษา ช่วยเหลือ พัฒนา ชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองของประเทศ นอกเหนือจากหน้าที่ในด้านการศึกษา จิตสำนึกสาธารณะจึงเป็นคุณธรรมประการสำคัญที่จะช่วยพัฒนาประเทศ ทำให้สังคมเข้มแข็งและเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น นอกจากนั้นปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่สำคัญในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ คือ แรงจูงใจภายใน (Intrinsic motive factor) ที่เกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลเองที่มองเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมว่ามีประโยชน์ และจะทำด้วยความเต็มใจเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จในการทำกิจกรรมโดยไม่ต้องมีคนคอยควบคุม มีความต้องการและอยากแสดงพฤติกรรมด้วยเหตุผลที่มาจากความชอบของตนเองที่มีผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยความพึงพอใจ ทำเพราะอยากจะทำ ยินดีที่จะทำ และเป้าหมายคือการได้ทำ

กิจกรรมนั้น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยคือ การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self esteem factor) เป็น

การรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถทางการทำงาน การเรียนรู้ การคิด การตัดสินใจ การรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ การยอมรับความ การกระทำ และการตัดสินใจของตนเองและของผู้อื่น บทบาทของตนเองและความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยการประเมินตนเอง หรือสิ่งที่ตนเองเป็น หรือเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น หรือการประเมินตนเองเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตนเองตั้งไว้ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องอีกปัจจัยคือการได้รับการสนับสนุนทางสังคม (Social support factor) ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน เป็นการที่นักศึกษาได้รับความช่วยเหลือต่าง ๆ ในขณะที่ยังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ โดยรับรู้ถึงแหล่งหรือบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เมื่อตนเองต้องการหรือเมื่อพบปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความรุนแรงของปัญหา

ในฐานะที่ผู้วิจัยทำหน้าที่ด้านการให้บริการการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ เป็นที่ยอมรับของสังคม และประเทศชาติต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยเชิงจิตวิทยามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ปัจจัยเชิงจิตวิทยาสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงจิตวิทยา กับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

2. เพื่อพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึก
สาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ** หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมของนักศึกษาที่บ่งบอกถึงการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการกระทำตามหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง การช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งต่างๆ ที่เป็นสิ่งของสาธารณะสมบัติของหน่วยงาน องค์กรและสังคม การแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานของตนต่อส่วนรวม และการเข้าร่วมในการทำงานที่เป็นส่วนรวมของหน่วยงาน องค์กรและสังคม โดยการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทนต่อตนเอง และกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม วัดได้จากการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบวัด

2. **ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ** หมายถึง ปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากนักวิจัยท่านอื่นๆ ประกอบไปด้วย

2.1 **การเห็นคุณค่าในตัวเอง** หมายถึง การที่นักศึกษามีความรู้สึกต่อตนเองเกี่ยวกับความสามารถในการทำงาน การเรียนรู้ การคิด การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ การยอมรับความการกระทำและการตัดสินใจของตนเองและของผู้อื่น บทบาทของตนเอง และความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับตนเอง โดยการประเมินตนเอง หรือสิ่งที่ตนเองเป็น หรือเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น หรือการประเมินตนเองเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตนเองตั้งไว้

2.2 **แรงจูงใจภายใน** หมายถึง ความต้องการที่เกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคลของนักศึกษา เพื่อที่จะแสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการของตนในด้านต่าง ๆ และส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ

2.3 การสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์ และเพื่อน ดังนี้

การสนับสนุนจากครอบครัว หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองแสดงออกต่อนักศึกษา ต่อสังคม หรือสาธารณะ ได้แก่ การสนับสนุน การให้คำแนะนำ และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครอง

การสนับสนุนจากอาจารย์ หมายถึง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการสอน และการให้คำแนะนำ ชักชวนหรือโน้มน้าว หรือหาวิธีการสอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

การสนับสนุนจากเพื่อน หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของเพื่อนที่แสดงออกต่อนักศึกษา ได้แก่ การให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและชักชวนทำกิจกรรมที่ส่งเสริมต่อจิตสำนึกสาธารณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) **ประชากร** คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2554 จำนวน 26,219 คน

2) **กลุ่มตัวอย่าง** คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่นที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2554 จำนวน 388 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

2. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

1) **ตัวแปรอิสระ** คือ ตัวแปรปัจจัยเชิงจิตวิทยา ประกอบด้วย การเห็นคุณค่าในตัวเอง แรงจูงใจภายใน การสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน

2) ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมจิตสำนึก
สาธารณะ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบ
วัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นไว้แล้ว
โดยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาให้ตรงกับ
กลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วย แบบวัดที่มีลักษณะ
ของข้อคำถามทั้งทางบวกและทางลบ จำนวน 4 ฉบับ
ดังต่อไปนี้

1) แบบวัดพฤติกรรมจิตสำนึก
สาธารณะ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2) แบบวัดปัจจัยด้านการเห็นคุณค่า
ในตนเอง จำนวน 17 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณ
ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3) แบบวัดปัจจัยด้านแรงงูใจภายใน
จำนวน 16 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) 4 ระดับ

4) แบบวัดปัจจัยด้านการสนับสนุนจาก
ครอบครัว อาจารย์และเพื่อน จำนวน 34 ข้อ
แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ยคะแนนของตัวแปรพฤติกรรม
จิตสำนึกสาธารณะ การเห็นคุณค่าในตนเอง และ
การสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน
(มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง ระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนนของตัวแปรแรงงูใจภายใน
(มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ) ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย

ความหมาย

3.51 - 4.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
2.51 - 3.50	หมายถึง ระดับมาก
1.51 - 2.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
1.00 - 1.50	หมายถึง ระดับน้อย/ควรปรับปรุง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่างด้วยตัวเองตามวันและเวลาที่ได้กำหนดไว้
ซึ่งผู้วิจัยได้แจกชุดแบบวัดจำนวน 394 ชุด และได้
กลับคืนมาทั้งสิ้น 388 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.48

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment
Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์
ระหว่างปัจจัยเชิงจิตวิทยา ได้แก่ การเห็นคุณค่า
ในตนเอง แรงงูใจภายใน การสนับสนุนจาก
ครอบครัว อาจารย์และเพื่อนกับพฤติกรรมจิตสำนึก
สาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

2) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
(Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี
Stepwise เพื่อทดสอบปัจจัยเชิงจิตวิทยา ได้แก่ การ
เห็นคุณค่าในตนเอง แรงงูใจภายใน การสนับสนุน
จากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน ในการพยากรณ์
พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ขอนแก่น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอสรุปผล
การวิจัย ได้ดังนี้

1) นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นมี
พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะในระดับมาก

$$(\bar{X} = 4.10, S.D. = .67)$$

2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนของปัจจัยเชิง
จิตวิทยาที่มีระดับมากที่สุด คือ แรงงูใจภายใน (x_2)

$$(\bar{X} = 3.71, S.D. = .28) \text{ และ การเห็น}$$

คุณค่าในตนเอง (x_1) ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .32) เป็นตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนน้อยที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาและปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ($n = 388$)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การเห็นคุณค่าในตนเอง (x_1)	3.60	.32	ระดับมาก
แรงงูใจภายใน (x_2)	3.71	.28	ระดับมากที่สุด
การสนับสนุนจากครอบครัว	3.93	.38	ระดับมาก
อาจารย์และเพื่อน (x_3)			
พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ (y)	4.10	.67	ระดับมาก

3) ตัวแปรเชิงจิตวิทยามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรเชิงจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะสูงสุด คือ แรงงูใจภายใน (x_2) ($r = .72$) และการสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน (x_3) ($r = .32$) เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกน้อยที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์

ตัวแปร	x_1	x_2	x_3	Y
x_1	1.00	.43**	.18**	.54**
x_2		1.00	.12**	.72**
x_3			1.00	.32**
Y				1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีประสิทธิภาพสูงในการพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ แรงงูใจภายใน (x_2) เป็นตัวพยากรณ์ตัวแรกที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ($\beta = .59$, beta = 1.39) การเห็นคุณค่าในตนเอง (x_1) เป็นตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพรองลงมา ($\beta = .25$, beta

= .52) และ การสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน (x_3) เป็นตัวพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพเป็นลำดับสุดท้าย ($\beta = .20$, beta = .36) โดยตัวพยากรณ์ทั้งสามตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ ร้อยละ 62.70 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร				
ค่าคงที่ (constant)			-4.36	-12.62
การเห็นคุณค่าในตนเอง (x_1)	.25 **	.52	7.25	
แรงงูใจภายใน (x_2)	.59 **	1.39	16.96	
การสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน (x_3)	.20 **	.36	6.47	
$R = 0.792 \quad R^2 = 0.627 \quad R^2_{adj} = 0.624 \quad F = 215.46$				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) สามารถเขียนสมการการพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$Y' = -4.36 + 1.39 X_2^{**} + 0.52 X_1 + 0.36 X_3$$

และในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z_{Y'} = 0.59 Z_{x_2} + 0.25 Z_{x_1} + 0.20 Z_{x_3}$$

2. อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

จากสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ปัจจัยเชิงจิตวิทยามีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะนั้น สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยหลายประการ ปัจจัยแรก คือ แรงงูใจภายใน ถือเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตามทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland [7] กล่าวว่า คนเรามีแรงจูงใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อยู่ 3 ประเภท คือ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ คือ ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น 2) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ คือ ความต้องการมีอำนาจและควบคุมผู้อื่น และ 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ การต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ต้องการมีความภาคภูมิใจในตนเอง แรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นจากภายในเหล่านี้เอง ที่ทำให้บุคคลนำพาตนเองประสบผลสำเร็จ หรือ ตอบสนองความต้องการของตน ในการกระตุ้นให้บุคคลเหล่านั้นสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะหากมีแรงจูงใจภายในในระดับสูง โอกาสที่จะประสบผลสำเร็จในการทำงาน กิจกรรม หรือเป้าหมายย่อมสูงเช่นเดียวกัน

ปัจจัยที่สอง คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง จากแนวคิดของ Coopersmith [9] กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นพื้นฐานสุขภาพจิตของมนุษย์ เป็นทัศนคติหรือความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งบุคคลมีความนับถือตนเอง จะเห็นคุณค่าในตนเองสูง และมีความพึงพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ เห็นความสำคัญของการสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ และได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ การนับถือตนเองจะเกิดและพัฒนาขึ้นหลังจากที่บุคคลนั้นได้รับการตอบสนองทางร่างกาย มีความปลอดภัย ได้รับความรักและเป็นเจ้าของ ขณะเดียวกันตัวเราต้องมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าตนเองสามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ สอดคล้องกับ พรพนราย ทพยะประภา [5] กล่าวว่า การแสดงออกถึงการมีจิตสำนึกถึงส่วนรวมเกิดจากการที่นักศึกษารู้สึกต่อตนเองว่ามีความสำคัญ เชื่อมั่นในตนเอง และภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้น บุคคลที่มีความเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถแสดงออกพฤติกรรมเพื่อสร้างประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้

และปัจจัยสุดท้าย คือ การสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน ด้านการสนับสนุนจากครอบครัวนั้น ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ถือเป็นสถาบันที่เป็น

ตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม บิดามารดาจะเลี้ยงดูลูกให้เติบโต และทำหน้าที่ปลูกฝังถ่ายทอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ให้ลูกควบคู่กันไปด้วยงามตา วรินทร์านนท์ [1] กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียนจะมีครูที่ทำหน้าที่สอนให้ความรู้ทางวิชาการ และในขณะเดียวกันครูก็มีบทบาทในการปลูกฝังและถ่ายทอดคุณลักษณะต่าง ๆ ให้สานต่อควบคู่ไปพร้อม ๆ กับครอบครัว ครอบครัวส่งสอนจากครอบครัวจะเป็นการขัดเกลาให้นักศึกษามีจิตสำนึกสาธารณะ ส่วนทางด้าน การสนับสนุนจากอาจารย์ อาจารย์เป็นผู้ให้วิชาความรู้ โดยมีการจัดการเรียนการสอนเพื่อสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนปลูกจิตสำนึกสาธารณะให้กับนักศึกษา และจากพฤติกรรมการสอนของอาจารย์นั้น ยังผลถึงการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี พร้อมทั้งการสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในโครงการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา [1] และด้านการสนับสนุนจากเพื่อน ในวัยรุ่นกลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่นักศึกษาให้ความสำคัญ ซึ่งพัฒนาการของวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจที่เห็นได้ชัดเจนของวัยนี้ คือ ต้องการการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน ผู้ใหญ่ต้องให้โอกาสเด็กฝึกฝนในการตัดสินใจลงมือกระทำ หรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และรับฟังอย่างตั้งใจ พยายามทำความเข้าใจ หากผู้ใหญ่พบว่าเด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนก็ช่วยแก้ไข ถ้าถูกต้องก็ชมเชยและชื่นชม สิ่งเหล่านี้จะไปกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นที่ยอมรับจากบุคคลภายในบ้าน ซึ่งจะส่งผลทำให้เด็กอยากเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน จากครูและจากคนอื่น ๆ ต่อไป จึงเป็นเหตุผลจูงใจกระทำความดีมากขึ้น [3] ดังนั้น การสนับสนุนจากกลุ่มเพื่อนก็มีความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี [6] ที่พบว่า เพื่อนและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีส่วนในการปลูกฝังคุณธรรมให้กับนักศึกษาผ่านกระบวนการผลักดันให้เกิดจิตสำนึกในการรวมกลุ่มทำกิจกรรมหรือความรักที่มีต่อกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลทำให้นักศึกษามีความเชื่อในพฤติกรรมไปตามกลุ่ม

ที่เขายึดอยู่ เป็นกลุ่มที่สนับสนุน สมองอารมณ์จิตใจ และความต้องการของนักศึกษา

จากสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยเชิงจิตวิทยาสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งผลการศึกษาพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ปัจจัยเชิงจิตวิทยาสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวพยากรณ์ทั้งสามตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ร้อยละ 62.70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงจิตวิทยาทั้ง 3 ตัวแปร อันได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง แรงงูใจภายใน และการสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน สามารถพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะได้ ทั้งนี้จากแนวคิด ทฤษฎีทางจิตวิทยาในการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ ทฤษฎีกระบวนการพัฒนาจิตพิสัยของ Bloom [7] ได้เสนอแนวคิดที่ว่า กระบวนการภายในจิตของคนในการพัฒนาคุณลักษณะหรือองค์ประกอบทางด้านจิตพิสัย มีลำดับขั้นการพัฒนา 5 ขั้นตอน ซึ่งในขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นของการเห็นคุณค่า (Valuing) เมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองและได้รับความพึงพอใจบุคคลนั้นจะมีทัศนคติที่ดีและเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้น การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้บุคคลเห็นคุณค่าโดยการทำให้เห็นเป็นประโยชน์ นอกจากนี้ ทฤษฎีแรงงูใจของ McClelland [7] กล่าวว่า คนเรามีแรงงูใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอยู่สามประเภท คือ 1) แรงงูใจใฝ่สัมพันธคือ ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น 2) แรงงูใจใฝ่อำนาจ คือ ความต้องการมีอำนาจและควบคุมผู้อื่น และ 3) แรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ การต้องการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำต้องการมีความภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนให้มีจิตสำนึกสาธารณะตามทฤษฎีแรงงูใจนั้นจึงควรค้นหาว่าเยาวชน

มีแรงงูใจในด้านใด และจัดกิจกรรมให้เหมาะสม เช่น ถ้าเยาวชนมีแรงงูใจใฝ่สัมพันธสูงก็ควรจัดกิจกรรมการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ ได้พบปะเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน เช่น การเข้าค่าย เป็นต้น ถ้าเยาวชนมีแรงงูใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงควรจะให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ทำทาย และให้การเสริมแรงทุกครั้งเมื่อเยาวชนประสบความสำเร็จ ทั้งนี้จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการสังเกตตามทฤษฎีปัญญาสังคมของ Bandura [7] ที่เสนอว่าการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตตัวแบบ ด้วยวิถีการดำเนินชีวิตส่วนใหญ่ของนักศึกษาจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย ซึ่งนอกจากการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของทางมหาวิทยาลัยแล้ว นักศึกษายังจำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ และเพื่อน ดังนั้น การเรียนรู้ของนักศึกษาจึงมักมีอาจารย์เป็นตัวแบบในการปฏิบัติหรือการแสดงพฤติกรรมของตน และมีเพื่อนเป็นผู้สนับสนุนให้การแสดงออกของพฤติกรรมนั้นดียิ่งขึ้น ดังนั้น ในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านผู้สอนซึ่งเป็นตัวต้นแบบนั้นจึงมีผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาอันจะส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาด้วย ดังนั้น การแสดงจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามักขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของตนเอง ประกอบกับการสนับสนุนจากอาจารย์และเพื่อน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เกิดจากปัจจัย 2 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงงูใจภายใน ส่วนปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม ทั้งทางด้านครอบครัว ด้านอาจารย์และเพื่อน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) แรงงูใจภายใน เป็นปัจจัยเชิงจิตวิทยาที่สัมพันธ์สูงที่สุดกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ กล่าวคือ การที่จะให้นักศึกษาทำกิจกรรมเพื่อสังคมหรือเสริมสร้างให้นักศึกษามีจิตสำนึกสาธารณะนั้น ควรเริ่มจากการพิจารณาถึงความต้องการ และกระตุ้นให้เกิดแรงงูใจภายในให้เกิดขึ้น เพื่อที่จะส่งผลให้กิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับควมสนใจของนักศึกษา และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้นได้

2) การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องควรสนับสนุน ส่งเสริมให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง ตระหนักว่าตนเองสามารถที่จะนำตนเองได้ และสามารถที่จะช่วยเหลือผู้อื่นได้ มองตนเองอย่างมีคุณค่า จึงจะส่งผ่านทางความคิด ออกสู่พฤติกรรมที่ช่วยเหลือคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและแสดงออกด้วยความเหมาะสม

3) ด้านการสนับสนุนจากครอบครัว อาจารย์และเพื่อน เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์อีกตัวแปรกับพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ หากมหาวิทยาลัยต้องการจัดกิจกรรมที่ต้องขอความร่วมมือจากนักศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือจากตัวแบบทั้ง 3 ส่วน ทั้งทางด้านครอบครัว อาจารย์ผู้สอน และเพื่อนด้วย เพราะจะทำให้ นักศึกษามีความมั่นใจ ในการแสดงออกของพฤติกรรมตามที่ต้องการ อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพยากรณ์พฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะ เช่น ตัวแปรปัจจัยด้านผู้เรียนด้านการเรียนการสอนของครู เป็นต้น

2) ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะในเชิงลึก เช่น การประเมินจากการสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3) ควรมีการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษา เนื่องจากจะให้เห็นถึงอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] งามตา วรินทร์านนท์. การถ่ายทอดทางสังคมกับพัฒนาการของมนุษย์. เอกสารประกอบการสอนวิชา วป 581. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2545.
- [2] ชาย โพธิสิดา และคณะ. รายงานการวิจัยพื้นฐานการศึกษา สภาพเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนการนำกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อของชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. 2540.
- [3] ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์. จิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา. 2546. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2546.
- [4] ประเวศ วะสี. การสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทย. รุสมีแล, 1(2), 2. 2541.
- [5] พรณราย ทรัพย์ประภา. จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและในการทำงาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.
- [6] สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.
- [7] สุรางค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553.

- [8] อ้อมใจ วงษ์มณฑา. รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปัตตานี: สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิ วัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2553.
- [9] Coopersmith, S. The Antecedents of Self-Esteem. Palo Alto, California : Consulting Psychologists Pres. (1981).